

Nr 235.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändring i tiden för återbetalning av ett aktiebolaget svenska linberedningssällskapet tilldelat lån; given Stockholms slott den 14 mars 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att medgiva sådan ändring i de jämlikt riksdagens beslut år 1918 gällande villkoren för det aktiebolaget svenska linberedningssällskapet tilldelade lån å 225,000 kronor, att lånet må av bolaget återbetalas senast den 1 september 1919, med rätt likväl för Kungl. Maj:t att, om förhållandena därtill föranleda, dessförinnan omedelbart återfordra lånet.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14
mars 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
 SCHOTTE,
 PETRÉN,
 NILSON,
 friherre PALMSTIERNA,
 RYDÉN,
 UNDÉN,
 THORSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Petersson anförde:
Sedan aktiebolaget svenska linberedningssällskapet hos Kungl.
Maj:t hemställt om ett räntefritt förlagslån å 225,000 kronor till lik-
videring av ett utav sällskapet i samråd med folkhushållningskommis-
sionen inköpt parti linfrö till säkerställande av 1918 års linutsäde och
till uppmuntran av den inhemska linodlingen, avlät Kungl. Maj:t den 12
april 1918 i proposition nr 273 framställning i sådant syfte till riks-
dagen.

Enligt vad riksdagen anmält i skrivelse den 24 maj 1918, nr
250, anvisade riksdagen, med bifall till vad Kungl. Maj:t i nämnda
proposition föreslagit, för beredande åt nämnda bolag av ett räntefritt
lån att av bolaget återbetalas senast den 1 april 1919 samt i övrigt

under i huvudsak de av mig i det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet tillstyrkta villkor såsom utgift för kapitalökning under nionde huvudtiteln å tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 225,000 kronor.

Genom beslut den 31 maj 1918 ställde Kungl. Maj:t det sålunda anvisade beloppet till nämnda bolags förfogande såsom räntefritt lån under vissa villkor, bl. a. att medel av lånet finge av bolaget lyftas endast i den mån bolaget enligt intyg av lantbruksstyrelsen använt motsvarande belopp till inköp av linfröutsäde för år 1918, att bolaget skulle vara skyldigt att senast den 1 april 1919 till statskontoret återbetala lyftat lånebelopp, att bolaget skulle för denna återbetalning ställa säkerhet, som godkändes av statskontoret, samt att bolaget skulle vara skyldigt att i mån av tillgång och till bolagets självkostnadspris samt utan villkor beträffande användningen av blivande skörd ställa linfröpartier till de hushållningssällskaps förfogande, som hos bolaget gjorde framställning därom för att i sin ordning tillhandahålla utsädesfröet åt odlare till högst samma pris, som bolaget betingade sig vid direkt försäljning av dylikt frö till odlare. Bolaget har sedermera den 19 september 1918 fått i statskontoret lyfta ifrågakomna lånebelopp.

Nu har bolaget hos Kungl. Maj:t anhållit om uppskov med inbetalning av samma lån till april månad 1920 eller, om detta icke kunde beviljas, till den 31 december 1919.

Häröver hava infordrade utlåtagen avgivits den 25 februari 1919 av lantbruksstyrelsen och den 5 mars 1919 av statskontoret.

Till stöd för sin framställning har bolaget åberopat utdrag av ett protokoll vid sammanträde med bolagets styrelse den 31 januari 1919, enligt vilket utdrag fråga väckts om uppskov med lånets återbetalning. Vid styrelsens överläggning härom hade framhållits,

att bolagets linberedningsanstalt i Hässleholm på grund av strejk vid byggnadsarbetet och försenad materialleverans icke kunnat komma i gång förrän under augusti månad 1918;

att intresset för linodlingen visat sig vida större än vad styrelsen vägat hoppas och förutsätta;

att linhallsleveranserna från 1918 års skörd på grund härav fått ett oanat omfång, långt utöver vad sällskapet med sina tillgängliga resurser kunde bereda under de närmaste åren, om icke skyndsammast möjligt flera linberedningsanstalter, förlagda i landets olika delar, komme till stånd;

att sällskapets kapitaltillgångar härigenom uttömts;

att de återstående leveranserna från odlarna till stor del utgjordes

av linhalm, som skulle gå i avräkning på utsäde, inköpt för de genom statslånet till sällskapet disposition ställda penningmedlen; samt att sällskapet gjort betydande ekonomiska uppoffringar för fullgörandet av sina åtagna förbindelser att anskaffa nödigt utsäde för 1918 års sådd.

Styrelsen ansåge, att var och en av dessa omständigheter borde innefatta tillräcklig anledning för en begäran om dröjsmål med gäldande av ett lån, som av sällskapet då innehafts endast omkring fyra månader.

Bolaget har i sin ansökning anfört, att detsamma till linodlingens främjande förpliktat sig emottaga cirka 3,500,000 kilogram linhalm och över 100,000 kilogram linfrö från 1918 års linskörd samt att en stor del av den linhalmsskörd ännu vore olevererad, som skulle lämnas i avräkning för det utsäde, som inköpts för odlarnas räkning för de genom ifrågavarande statslån till sällskapet disposition ställda penningmedlen.

Lantbruksstyrelsen har anfört, att då bolaget först i september 1918 uppburit omförmälda lånemedel och av dess framställning i ämnet syntes framgå, att möjlighet för bolaget att inom föreskriven tid återbetala lånet ej förefunnes, något anstånd med lånets infriande syntes böra beviljas. Då det emellertid med säkerhet borde kunna påräknas, att bolaget före den 1 september 1919 skulle i en eller annan form hava erhållit valuta för sina fordringar hos odlare för utsäde till 1918 års skörd, hemställer lantbruksstyrelsen, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att bolaget måtte erhålla anstånd med lånets återbetalande till sistnämnda dag, med skyldighet likväl för bolaget att, därest så ske kunde, dessförinnan återbetala lånet.

Statskontoret har förklarat sig med hänsyn till vad i ärendet anförts icke vilja motsätta sig anstånd på sätt lantbruksstyrelsen förordat med lånets återbetalning.

*Departement-
schefen.*

De villkor, som stadgats för tillgodonjutande av ifrågavarande lån, hava haft till syfte dels att tillförsäkra allmänheten största möjliga förmåner vid erhållande av linfrö dels ock att bereda staten säkerhet för lånets återbetalande. I sistnämnda hänseende synas villkoren hava kommit att ställa sig onödigt betungande för bolaget. Att återbetala lånet till den 1 april 1919, såsom i lånevillkoren föreskrivits, torde nämligen på grund av opåräknad försening med färdigställande av bolagets linberedningsanstalt möta svårigheter, som vid villkorens bestämmande ej kunnat förutses, och ett uppskov med återbetalningen synes därför icke böra möta betänkligheter, helst som det naturligtvis

bör åligga bolaget att fortfarande ställa säkerhet för lånet. På sätt ämbetsverken föreslagit torde terminen för återbetalning av lånet lämpligen böra bestämmas till senat den 1 september 1919, därvid rätt dock bör förbehållas Kungl. Maj:t att, om förhållandena därtill föranleda, dessförinnan omedelbart återfordra lånet.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva sådan ändring i de jämlikt riksdagens beslut år 1918 gällande villkoren för det aktiebolaget svenska linberedningssällskapet tilldelade lån å högst 225,000 kronor, att lånet må av bolaget återbetalas senast den 1 september 1919, med rätt likväl för Kungl. Maj:t att, om förhållandena därtill föranleda, dessförinnan omedelbart återfordra lånet.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, bifalla; och skulle proposition i ämnet av den lydelse, bilaga... vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Joh:s Thygesen.